

Tisztelt Hallgatóim!

Vasárnap, január 22-én lesz a Magyar Kultúra Napja, annak a napnak az immár kétszáz esztendőes évfordulóján, amikor Kölcsey Ferenc szatmárcsekei magányában írt himnikus költeményét letisztázta.

Az 1823-ban született művet Erkel Ferenc zenésítette meg, s lett a magyar nép ünnepélyesen zengő Himnusza.

A Magyar Kultúra Napján az idén két másik jelentős, 200 éves évfordulóra emlékezhetünk, a január elsején Kiskörösön született Petőfi Sándorra és az Alsósztrégován január 20.-án világra jött Madách Imrére. De most nem a magyar irodalom e két jelesét idézzük elénk, hanem az elmúlt évtizedek egyik istenáldotta tehetségű költőjét, a 125 éve született Sinka Istvánt.

Sinka Istvánt, akiről Féja Géza azt írta, hogy „minden verse egy nagy belső kultúráról beszél. Arról az eredeti kultúráról, mely a népművészetben s népzeneben már jelentkezett, melyről a nép, nagy és egyetemes szükségleteinek kifejezésekor már hírt adott.” 1933-ból valók ezek a sorok, a Szeghalmi ref.reál gimnázium kiadásában megjelent Himnuszok kelet kapujában című kötet előszavából.

Az első világháborút követően a nép köréből jött őstehetségek, paraszti vagy éppenséggel cselédsorból, napszámosok köréből érkező költők, írók (de képzőművészek is,) a valóság alapos, mély ismeretében, elsősorban azzal, hogy saját sorsukat megvallva, ábrázolták a maguk világát, szociális tartalommal gazdagították a magyar irodalmat. A kialakult népi írók táboraköre persze nem csak autodidakta műveltségűekből állt, de az iskolázottak, Illyés, Tamási Áron, Németh László és más, ugyancsak népi indíttatású alkotókból is, példa rá az 1943-as szárszói írótalálkozó, ahol együtt vitatták meg a kor aktuális kérdéseit, előre tekintve a háború után várható világra.

Veres Péter, Szabó Pál, Erdei Ferenc és mások között ott volt Sinka István is.

Az 1897ben, Nagyszalontán, bihari ridegpásztor családban világra jött Sinka István maga is bojtár majd juhász lett, élte a pusztai életet, éjt s napot az Isten szabad ege alatt töltvén a juhaival. De ebben a magányban, mint valami természeti csoda, költészet teremtődött. Azért csoda, mert nem irodalmi hatásokra, olvasmányok nyomán, költők ismeretében kezdte írni verseit, hanem miként a pusztán egy madár csőréből kiejtett magból kicsírázik, kinő egy virág, úgy teremtődtek a szavak, ritmusok.

Tudjuk, idővel egyetlen bárányát cserélte el egy Petőfi kötetért, de az imádságokon kívül más támasza nem volt a betűk világából, hacsak arra nem gondolunk, hogy világra jötte idején fölébe lebbent ott Nagyszalontán a *genius loci*, Arany János szelleme.

Sinka költő-teremtődésében lehet megérteni, mi is a *talentum*, a tehetség, ami a költővel születik, ahogy Mozarttal a zene. És ami feltör bármi mostoha körülmények között is.

Nehéz sorsa volt, a szegénységet élte és látta maga körül, a nélkülözés kísérte végig egész életében. Szemléletét is ez határozta meg, a kívül rekedtek konokságával haragudott mindenre és mindenkire, amiről és akikről úgy vélte, kismemizi a magfajtát. Ebben nemigen tett különbséget a sokféle-fajta úri népség között. De soha nem lett szélsőséges, ha kritizált is. Arcvonásai, simán hátra fésült, dús, sötét haja, a bajusz és az erősen figyelő tekintet az ázsiai sztyeppén élők képét idézik. Nincstelenségében is ott élt benne a töretlen öntudat.

Vésztőn élt első feleségével, Pap Piroskával, együtt szenvedték az ínséges éveket, míg szegény asszonyt el nem vitte a súlyos betegség. Azokban az időkben már kilépett az ismeretlenségből, sors-és író barátságok révén verseket küldött lapoknak, 1930-tól jelentek meg vidéki újságokban, majd Bajcsy-Zsilinszky Endre lapjában, a Szabadságban. 1933-ban az említett szeghalmi református gimnáziumban adták ki, nagyrabecsülésük jeléül a Himnuszok kelet kapujában kötetét, majd félszáz verssel. (1937-ben apámnak gyöngybetűivel dedikált példányát kamaszkorom óta őrzöm.) *Sinka István költészete a magára ébredező Alföld újabb diadalmas bizonyágtétele.* – írta Fülöp Károly a kiadó nevében. Féja Géza, a költő segítője és mindvégig híve szép méltatása olvasható a kötet elején méltatásával.

1934-ben Sinka ott volt az emlékezetes szárszói találkozón, konferencián a népi írók körében, Veres Péter, Barsi Dénes, Szabó Pál és mások társaságában. A következő évben Komádiban Barsival és Szabóval elindították a Kelet Népe folyóiratot.

Megözvegyülvén, 1936-ban Budapestre jött. Akkor már készen volt a *Pásztorének*, (ugyancsak 37-ben dedikált példánya is ott van a polcomon) a verses életrajz, amit a jó barát és írotárs a Biharugrán élő Szabó Pál kopogott írógépbe.

Pesten további nehéz sors várta. Nem tudott elhelyezkedni, a versekért kapott honoráriumok mellé más jövedelem is kellett volna, jó darabig fizikai munkát végzett, bár betegség is gyötörte. A publikációk ugyan szaporodtak, méltatás és támadás egyaránt érte, de költészetével az évtized végére már a népi írók élvonalába került. Püski Sándor kiadta Vád című kötetét, 1942-ben megírta a *Fekete bojtár vallomásait*, önéletrajzát, amit olvasva az ember szerelmes lesz a magyar nyelvbe, és a költő balladás hangja után az elbeszélő művészetébe is. Ebben az időben jelent meg a *Harmincnyolc vadalma* című novellás kötet, benne a Kakukk Marcival rokonságot mutató mulatságos Füttyüri történetekkel. Sinka ezzel a hétpróbás lóköttővel a pusztaiak életrealitását mutatja meg a hajcsárok, számadók, kupeczek, kocsmázó vásározók világában.

A háború alatti években a Magyar Élet kiadásában jelentek meg művei, ott, ahol Darvas József, Féja Géza, Németh László, Veres Péter, Szabó Pál, Asztalos István munkái is napvilágot láttak. 1939-től a Stádium Sajtóvállalat elindította a Nemzet Könyvtár sorozatot, papírtáblás, rotációs kiadványokat, ebben jelent meg 1941-ben Három csillag címmel válogatás Erdélyi József, Sértő Kálmán és Sinka István verseiből. (Volt belőle példányom, de egyik születésnapján Ágh Istánnak ajándékoztam.)

A háború után politikailag hátrányos helyzetbe került, csak 1961-ben jelent meg *Eltűnik a hóri domb* c. novellás kötet, később a *Végy karodra idő* meg a *Mesterek uccája*, ez a verses elbeszélés.

Második feleségétől elvált, élete hátralévő éveiben Szín Magda lett hűséges társa. 1969-ben halt meg, a Farkasréti temetőben nyugszik. Nagyszalontán mellszobra van, Vésztőn meg Kő Pál álmodta bronzba, a juhái után ballagó, pásztorbotos Sinkát. ott áll, és néz tiszta, figyelő tekintettel a magyar pusztába.

Szakonyi Károly